

**PENGURUSAN ZAKAT DALAM RANGKA PEMBASMIAN
KEMISKINAN DI KOTA SETAR KEDAH DARULAMAN**

Oleh

ZULFIKAR

**Kertas Projek Sarjana ini diserahkan kepada
Kolej Perniagaan, Universiti Utara Malaysia
Sebagai Memenuhi Syarat Penganugerahan
Sarjana Sains (Pengurusan), Universiti Utara Malaysia**

Disember 2012

**PENGURUSAN ZAKAT DALAM RANGKA PEMBASMIAN
KEMISKINAN DI KOTA SETAR, KEDAH DARUL AMAN**

ZULFIKAR

**PENGURUSAN ZAKAT DALAM RANGKA PEMBASMIAN
KEMISKINAN DI KOTA SETAR, KEDAH DARULAMAN**

ZULFIKAR

**MASTER OF SCIENCE MANAGEMENT
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA
DISEMBER 2012**

MSc. Mgt 2012

KEBENARAN MENGGUNA

Dalam membentangkan laporan kajian kes ini, bagi memenuhi syarat sepenuhnya ijazah sarjana Universiti Utara Malaysia, saya bersetuju bahawa Perpustakaan Universiti boleh secara bebas membenarkan sesiapa sahaja untuk memeriksa. Saya juga bersetuju bahawa penyelia saya atau jika ketiadaanya, Dekan Pusat Pengajian Pengurusan Perniagaan, diberi kebenaran untuk membuat salinan laporan kes ini dalam sembarang bentuk, sama ada keseluruhannya atau sebahagiannya, bagi tujuan kesarjanaan. Adalah dimaklumkan bahawa sembarang penyalinan atau penerbitan atau kegunaan laporan kajian kes sama ada sepenuhnya atau sebahagiannya daripada tujuan keuntungan kewangan, tidak dibenarkan kecuali setelah mendapat kebenaran atau kelulusan bertulis daripada saya. Juga dimaklumkan bahawa pengiktirafan harus diberi kepada saya dan Universiti Utara Malaysia dalam sembarang kegunaan kesarjanaan terhadap sebarang petikan daripada laporan kajian kes saya.

Sebarang permohonan untuk menyalin atau mengguna mana-mana bahan dalam laporan kajian kes ini, sama ada sepenuhnya atau sebahagiannya, hendaklah dialamatkan kepada:

Dekan Pusat Pengajian Pengurusan Perniagaan

Kolej Perniagaan

Universiti Utara Malaysia

06010 UUM Sintok

Kedah Darulaman, Malaysia

PENGAKUAN

Saya akui bahawa kertas projek yang bertajuk “ Pengurusan Zakat Dalam Rangka Pembasmian Kemiskinan di Kota Setar Kedah Darulaman” adalah hasil nukilan saya sendiri kecuali ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya. Kertas projek ini tidak pernah dikemukakan atau diterima sebagai projek lain.

Saya akui bahawa setiap bantuan yang diterima untuk menyiapkan projek kajian ini adalah dari sumber yang dibenarkan.

Zulfikar

809273

Kolej Perniagaan

School of Business Managemen

Universiti Utara Malaysia

06010 Sintok

Kedah Darulaman

Malaysia

Disember, 2012

ABSTRACT

Tithe or alms is an important source of revenue for the state to improve the economic condition of the poor. Management of the tithe collection as well as its effective distribution will help develop the community. Thus, this paper aims to study this study was to determine the effect of the distribution of zakat in eradicating poverty and reducing the imbalances in income distribution among the poor in the Kota Setar, Kedah Darul Aman. Although statistics on the state of Orissa zakat collection growing every year and poverty eradication programs underway but the phenomene on of poverty still exist. The Departement of Zakat Kedah having charge of the affairs of Muslims has also provided various assistance schemes to ensure that the poor recipients always get proper defenseFor this purpose, a study is done using a qualitative method, the method of approach them face to face interview data above, individuals in the Department of Zakat Kedah, Zakat Office district Kota Setar of Muzakki (those who give alms) and Mustahik (those who receive alms) . To achieve the study method, the analysis used in this study is a SWOT analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) and TOWS matrix. Obtain findings is that the management of a professional charity and trust, it can reduce the incidence of poverty among the poor recipients and the incidence of public trust that give alms to the institutions that have been set.

Keywords: Zakat, Management, and Proverty

ABSTRAK

Zakat merupakan antara sumber kewangan negara bagi meningkatkan ekonomi masyarakat bawahan. Pengurusan kutipan dan agihan zakat yang efektif akan membangunkan kehidupan masyarakat. Justeru, kajian ini bertujuan ialah untuk mengenal pasti kesan agihan zakat dalam membasmi kemiskinan dan mengurangkan ketidakseimbangan agihan pendapatan dalam kalangan fakir miskin di daerah Kota Setar, Kedah Darulaman. Meskipun statistik kutipan zakat di negeri Kedah semakin meningkat pada setiap tahun dan program-program membasmi kemiskinan giat dijalankan tetapi fenomena kemiskinan masih terus wujud. Jabatan Zakat Negeri Kedah yang bertanggungjawab menjaga hal ehwal umat Islam juga telah menyediakan pelbagai skim bantuan untuk memastikan asnaf fakir miskin sentiasa mendapat pembelaan sewajarnya. Bagi tujuan ini, kajian dilakukan dengan menggunakan metod kualitatif, dengan kaedah pendekatan data antaranya temu duga bersemuka ke atas, individu di Jabatan Zakat Negeri Kedah, Pejabat Zakat Daerah Kota Setar, Muzakki (orang yang mengeluarkan zakat) dan Mustahik (orang yang menerima zakat). Bagi mencapai metod kajian, analisis yang digunakan dalam kajian ini adalah analisis SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) dan Matriks TWOS. Hasil penemuan yang mendapatkan ialah bahawa dengan pengurusan zakat yang profesional dan amanah, ianya dapat menurunkan kadar kemiskinan dalam kalangan asnaf fakir miskin dan timbulnya kepercayaan daripada orang yang mengeluarkan zakat kepada institusi yang telah ditetapkan.

Kata kunci: Zakat, pengurusan dan kemiskinan

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah SWT Yang Maha Pemurah dan Maha Mengasihani,

Assalamu'alaikum dan Salam sejahtera

Syukur Alhamdulillah setinggi-tinggi kesyukuran dipanjatkan ke hadrat Ilahi di atas limpah kurnia serta hidayah-Nya yang membolehkan kajian ini diselesaikan mengikut tempoh masa yang telah ditetapkan walaupun menempuh pelbagai pengalaman suka dan duka.

Setinggi-tingginya penghargaan yang tidak terhingga saya rakamkan kepada Dr. Ooi Yeng Keat selaku penyelia utama saya yang telah banyak memberi bimbingan dan dorongan sehingga selesainya kajian ini. Sesungguhnya segala ilmu dan tunjuk ajar yang telah dicurahkan itu sangat bermakna buat saya bukan sahaja semasa proses menyiapkan projek ini tetapi untuk perkembangan kerjanya dan pendidikan saya pada masa akan datang.

Kepada pihak penilai/penguji, Dr. Johanim Bt Johari dan Dr. Mohd. Faizal bin Mohd Isa, terima kasih diucapkan di atas kesanggupan untuk meluangkan masa menyemak kajian ini dan memberikan sumbangan buah pikiran bagi penambahbaikan, yang telah dibentangkan pada hari Ahad tarikh 30 hari bulan Disember 2012.

Ucapan penghargaan dan terima kasih yang tidak terhingga juga saya ucapkan kepada ibu bapa saya, Abdul Manaf Kaoy (Alm) dan Ibunda Hj. Rosmaniah Abdullah, ibu bapa mertua Sulaiman Ibrahim dan Hurriyah Ahmad, dan kepada Mak Rayeuk Hj. Nurhayati Abdullah dan kepada seluruh ahli keluarga saya, khususnya isteri yang tercinta, Radhiah Sulaiman, A.MK yang selalu menjaga dan membimbing kedua cenderamata, Ananda Raudhatul Ula dan Muhammad Azizidiucapkan secara khusus kerana telah banyak membantu dan memberikan sokongan serta dorongan semangat sewaktu bertungkus lumus menyiapkan kajian ini. Terima kasih di atas doa yang diberikan dari kedua-dua belah keluarga buat saya menempuh pendidikan selama ini dalam mengajar erti kesabaran dan ketabahan selama ini.

Sekalung ucapan terima kasih juga diucapkan kepada pihak Kerajaan Aceh khususnya Lembaga Pengembangan Sumber Daya Manusia (LPSDM) Aceh dan Badan Perencanaan Pembangunan Daerah (BAPPEDA) Aceh, tempat saya bertugas, yang telah memberi kesempatan untuk saya menuntut di Universiti Utara Malaysia. Ucapan terima kasih juga diucapkan kepadaseluruh pegawai di Jabatan Zakat Negeri Kedah, Pejabat Zakat Daerah Kota Setar, tempat saya mengambil kajian ini dan tak lupa pula kepada Pegawai dan seluruh kakitangan Pejabat Daerah Kota Setar, tempat saya jalani latihan industri selama 3 bulan 4 hari (mulai 17 September hingga 20 Disember 2012).

Akhir sekali, saya juga ingin mengucapkan terima kasih kepada rakan-rakan seperjuangan dari rakan-rakan pelajar Aceh di atas memberi sokongan moral, semangat kepada saya. Saya amat menyanjung tinggi segala sokongan, kesabaran dan pengorbanan yang telah kalian berikan. Serta kepada semua pihak lain yang terlibat secara langsung dan tidak langsung dalam menjalankan kajian ini. Jasa anda semua akan dikenang sampai bila-bila masa.

Sekian, terima kasih

Zulfikar(809273)
Disember 2012

ISI KANDUNGAN

TAJUK	MUKA SURAT
PERAKUAN KERJA KERTAS PROJEK	ii
KEBENARAN MENGGUNA	iii
PENGAKUAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
PENGHARGAAN	vii
ISI KANDUNGAN	ix
SENARAI JADUAL	xiii
SENARAI RAJAH	xiv
BAB I PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Pernyataan Masalah	3
1.3 Objektif Kajian	5
1.4 Kepentingan Kajian	6
1.5 Skop Kajian	7
BAB II LATAR BELAKANG ORGANISASI	
2.1 Pengenalan	8
2.2 Profil Kes	8
2.2.1 Sejarah Penubuhan Jabatan Zakat Negeri Kedah	8
2.2.1.1 Motto, Visi dan Misi	9
2.2.1.2 Piagam Pelanggan	9
2.2.1.3 Objektif	10
2.2.2 Organisasi Pentadbiran Jabatan Zakat Negeri Kedah	11
2.2.3 Carta Organisasi	20

BAB III KERANGKA KONSEP DAN TEORI

3.1	Pengenalan	22
3.2	Zakat	22
3.2.1	Takrifan Zakat	22
3.2.2	Jenis-Jenis Zakat	23
3.2.3	Syarat-Syarat Orang Membayar Zakat	23
3.2.4	Harta Yang Wajib Dikeluarkan Zakat	24
3.2.4.1	Zakat Pendapatan (Gaji)	24
3.2.4.2	Zakat Perniagaan	25
3.2.4.3	Zakat Wang Simpanan	25
3.2.4.4	Zakat Saham	25
3.2.4.5	Zakat Wang KWSP	26
3.2.4.6	Zakat Binatang Ternak	26
3.2.4.7	Zakat Padi	27
3.2.4.8	Zakat Emas	27
3.2.5	Golongan Yang Berhak Menerima Zakat	28
3.2.5.1	Fakir	28
3.2.5.2	Miskin	29
3.2.5.3	Amil	29
3.2.5.4	Muallaf	29
3.2.5.5	Ar-Rikab	29
3.2.5.6	Al-Gharimin	29
3.2.5.7	Fisabilillah	30
3.2.5.8	Ibnu Sabil	30
3.2.6	Golongan Yang Tidak Berhak Menerima Zakat	30
3.2.7	Hikmah dan Ganjaran Berzakat	31
3.3	Permasalahan Kemiskinan	32
3.3.1	Takrifan Kemiskinan	32
3.3.2	Mengenal dan Kriteria Kemiskinan	33

3.4 Pengurusan Zakat	
3.4.1 Takrifan Pengurusan	35
3.4.2 Bentuk-Bentuk Pengurusan	35
3.4.2.1 Pengurusan Zakat Secara Klasik	35
3.4.2.2 Pengurusan Zakat Secara Moden	36

BAB IV KAEDAH KAJIAN

4.1 Pengenalan	39
4.2 Rekabentuk Kajian	39
4.3 Lokasi Kajian	38
4.4 Pendekatan Kajian	40
4.5 Subjek Kajian	40
4.6 Sumber Data	41
4.6.1 Data Primer	41
4.6.2 Data Sekunder	41
4.7 Kaedah Pengumpulan Data	41
4.7.1 Temuduga Bersemuka	42
4.7.2 Pemerhatian	43
4.7.3 Dokumen	43
4.8 Tehnis Analisis Data	44
4.8.1 Analisis SWOT	44
4.8.2 Analisis Matriks TOWS	45

BAB V DAPATAN KAJIAN

5.1 Pengenalan	47
5.2 Potensi Zakat di Jabatan Zakat Negeri Kedah	47
5.3 Analisis SWOT Terhadap Zakat Dalam Pembasmian Kemiskinan	49
5.4 Matriks TOWS Pengurusan Zakat Dalam Pembasmian Kemiskinan	55
5.5 Strategi Kutipan dan Agihan Zakat Sebagai Instrumen Pembasmian Kemiskinan	60

5.6 Program dan Kegiatan Zakat di Pejabat Zakat Daerah Kota Setar	62
5.6.1 Program Pembangunan Sosial	63
5.6.1.1 Bantuan Keuangan Fakir Bulanan	63
5.6.1.2 Bantuan Makanan Fakir Bulanan	64
5.6.1.3 Bantuan Kewangan Miskin Bulanan	65
5.6.1.4 Bantuan Makanan Miskin Bulanan	65
5.6.1.5 Bantuan Pembinaan Rumah Individu	66
5.6.1.6 Bantuan Membaiki Pulih Rumah	67
5.6.2 Program Pembangunan Institusi Agama	68
5.6.3 Program Pembangunan Pendidikan	69
5.6.4 Program Pembangunan Kesihatan	71
5.6.4.1 Bantuan Rawatan Bulanan	71
5.6.4.2 Bantuan Rawatan Sekaligus	72
5.6.4.3 Pusat Kesihatan Hemodialisis	72
5.6.5 Program Pembangunan Ekonomi Asnaf	73
5.6.5.1 Jaya Diri	73
5.6.5.2 Pusat Kemahiran Jahitan	75
5.7 Langkah-Langkah Yang Dilakukan Jabatan Zakat Negeri Kedah Dalam Rangka Pembasmian Kemiskinan di Kota Setar	76

BAB VI PERBINCANGAN, CADANGAN, KESIMPULAN DAN RUMUSAN

6.1 Pengenalan	80
6.2 Perbincangan	80
6.3 Cadangan	82
6.4 Kesimpulan	84
6.5 Rumusan	86

RUJUKAN	88
----------------	----

APPENDIK	xiv
-----------------	------------

SENARAI JADUAL

	Muka Surat
Jadual 1.1 Statistik Kemiskinan Negeri Kedah Darulaman (mengikut daerah)	4
Jadual 5.2 Analisis SWOT terhadap zakat dalam pembasmian kemiskinan	49
Jadual 5.3 Analisis Matriks TOWS Pengurusan zakat dalam rangka Pembasmian Kemiskinan	55
Jadual 5.4 Bilangan Penerima Bantuan Kewangan Fakir Bulanan di Kota Setar daripada tahun 2008 hingga November 2012	64
Jadual 5.5 Bilangan Penerima Bantuan Makanan Fakir Bulanan di Kota Setar daripada tahun 2008 hingga November 2012	64
Jadual 5.6 Bilangan Penerima Keseluruhan Bantuan Makanan Miskin Bulanan Kota Setar daripada tahun 2008 hingga November 2012	65
Jadual 5.7 Bilangan Penerima Keseluruhan daripada Bantuan Makanan Miskin Bulanan di Kota Setar daripada tahun 2008 hingga November 2012	66
Jadual 5.8 Bilangan Penerima dan jumlah Keseluruhan Perbelanjaan Bantuan Pembinaan Pembinaan Rumah Individu di Kota Setar Sejak Tahun 2008 hingga November 2012	67
Jadual 5.9 Bilangan penerima dan Jumlah Keseluruhan Perbelanjaan Bantuan Membaiki Pulih Rumah di Kota Setar Sejak Tahun 2008 hingga November 2012	68
Jadual 5.10 Bilangan penerima dan jumlah Keseluruhan pada Program Pembangunan Institusi Agama di Kota Setar Sejak Tahun 2008 hingga November 2012	69
Jadual 5.11 Bilangan Penerima Keseluruhan Pada Program Pembangunan Pendidikan di Kota Setar Sejak 2008 hingga November 2012	70
Jadual 5.12 Bilangan Penerima dan Jumlah Perbelanjaan Program Pembangunan Kesihatan pada skim Bantuan Rawatan Bulanan di Kota Setar Sejak 2008 hingga November 2012	71
Jadual 5.13 Bilangan Penerima dan Jumlah Keseluruhan Perbelanjaan Bantuan Rawatan Sekaligus di Kota Setar Sejak tahun 2008 hingga November 2012	72
Jadual 5.14 Bilangan Penderita Pesakit Buah Pinggang yang dilaksanakan oleh Pejabat Haemodialisis Zakat Kedah Sejak 2011 hingga November 2012	73
Jadual 5.15 Bilangan Penerima pada Program Pembangunan Jaya Diri di Daerah Kota Setar Sejak 2008 hingga November 2012	74

SENARAI RAJAH

		Muka Surat
Rajah 2.1	Carta Organisasi Jabatan Zakat Negeri Kedah	21
Rajah 5.1	Jumlah Kutipan Zakat di Jabatan Zakat Negeri Kedah daripada tahun 2008 hingga Oktober 2012	48
Rajah 5.2	Jenis-Jenis Zakat yang berhasil di kutip oleh Jabatan Zakat Negeri Kedah	48
Rajah 5.3	Proses Gerakerja Agihan Zakat sebagai sarana Pembasmian Kemiskinan di Jabatan Zakat Negeri Kedah	60

BAB I

PENDAHULUAN

1.1 PENGENALAN

Zakat merupakan salah satu produk kewangan Islam dalam membantu meningkatkan taraf hidup umat Islam khususnya yang melibatkan mereka yang fakir, miskin, golongan muallaf dan fisabilillah (para pelajar) (Jasni Sulong dan Anwar Mohd Ali, 2012). Di antara tujuan utama zakat adalah untuk mengurangkan jurang perbezaan pendapatan golongan miskin dan kaya. Oleh itu, golongan fakir dan miskin menjadi sasaran utama yang mesti dibantu oleh masyarakat Islam melalui sistem zakat (Mujaini Tarimin, 1990). Sehubungan dengan itu, kewujudan hak orang miskin ini menunjukkan komitmen dan tanggungjawab setiap mereka yang berharta untuk saling bantu membantu dan bekerjasama dalam memperbaiki taraf hidup sesebuah masyarakat. Hal ini dapat diperhatikan daripada ayat 19 Surah al-Dhariyyat: *“Apabila Allah SWT menyatakan bahwa dalam setiap rezeki dan harta yang dikurniakan kepada seseorang Muslim itu terdapat hak orang miskin yang memerlukannya”* (Ahmad Hatta, 2009).

Sebagai salah satu pemangkin ekonomi Islam bagi orang miskin, zakat diwujudkan untuk membasmi kemiskinan di masyarakat. Peranan zakat dalam mempertingkatkan taraf kehidupan golongan asnaf, khususnya golongan fakir dan miskin. Hal ini telah lama dilaksanakan di Malaysia pada umumnya dan Kedah pada khususnya (Zakaria Bin Bahari, 2011). Peranan ini semakin meningkat fungsinya. Zakat dapat diagihkan melalui bantuan penggunaan semasa,

The contents of
the thesis is for
internal user
only

RUJUKAN

- Ahmad Hatta (2009). *Tafsir Qur'an Perkata dilengkapi dengan Asbabun Nuzul dan Terjemah*, Penerbit Magfirah Pustaka, Cetakan 3, Jakarta.
- Amir Hussin Baharuddin (1981). *Seri Kumpulan Esei; Ekonomi Pembangunan*. Penerbit Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur.
- Cholid Narbuko dan Abu Achmadi (2005). *Metodologi Penelitian*, PT. Bumi Aksara, Jakarta.
- Deddy Mulyana (2008). *Metodologi Penelitian Kualitatif, Paradigma Baru Ilmu Komunikasi dan Ilmu Sosial lainnya*, Cet. Ke 6 Penerbit PT Remaja Rosdakarya, Bandung
- Eri Sudewo (2004). *Managemen Zakat*, Penerbit Institut Management Zakat, Cet.I, Jakarta.
- Jasni Solong dan Anwar Muhammad Ali (2012). Kajian Perbandingan Dalam Pentadbiran Undang-Undang kutipan Zakat di Provinsi Aceh dan Negeri Kedah, *Kajian Malaysia* 30(1), 2012, 107-138.
- Schermerhorn, J.R.J. (2011). *Introduction to Management*, International Student Version, 11th Edition, John Wiley & Sons, Inc.
- Mahmood Zuhdi Abd Majid (2003). *Pengurusan Zakat*, Penerbit Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur.
- Mohammed Izam bin Mohammed Yusof (2011). Artikel *Dana zakat: Instrumen Pembasmi Kemiskinan Asnaf*, makalah disampaikan pada Seminar Zakat Serantau, Tanggal 22 Maret 2011 di Kuala Lumpur.
- Muhammad Fauzi (2008), *Pengurusan: Definisi, Sejarah dan Konsep Siri*, artikel [http:// uniprof.wordpress.com/2008/01/07/pengurusan-definisi-sejarah-dan-konsep-siri-1](http://uniprof.wordpress.com/2008/01/07/pengurusan-definisi-sejarah-dan-konsep-siri-1) diakses pada 11 Nopember 2012.
- Mujaini Tarimin (1990). *Zakat Pertanian Sistem dan Pelaksanaannya*, Dewan Pustaka dan Bahasa, Kementerian Pendidikan Malaysia, Kuala Lumpur.
- Patmawati Ibrahim (2008). "Pembangunan Ekonomi Melalui Agihan Zakat: Tinjauan Empirikal" dalam *Jurnal Syariah*. Jil. 16. Bil. 2 : 223-244.
- Penasihat Undang-Undang Negeri Kedah Darulaman, Enakmen Zakat Tahun 1374 (1955), (mengandungi semua pindaan sehingga 16 Oktober 1997) dicetak semula 1998.

- Riant Nugroho dan Randy R. Wrihatnolo (2011). *Manajemen Perencanaan Pembangunan*, PT. Elex Media Komputindo, Kompas Gramedia, Jakarta.
- Siti Fatimah Abdul Rahman (2012). Usaha Pembasmian Kemiskinan di Malaysia dalam *Visi IKIM* bil 4. <http://www.ikim.com.my> diakses pada 20 September 2012.
- Sudirman (2007), *Zakat dalam Pusaran Arus Modernitas*, Penerbit UIN Malang Press, Malang.
- Sutrisno Hadi (1999). *Metodologi Research (jilid I)*, Andi Offset, Yogyakarta.
- Suyitno, Heri Junaidi dan Adib Abduhomad (2005). *Anatomi Figh Zakat*, Pustaka Pelajar, Yogyakarta.
- Thomas L.W and Hunger, J.D (2010). *Strategic management and Business Policy, Achieving Sustainability*. International Edition, 12th. Pearson.
- Widodo, Erna dan Mukhtar (2000). *Kontruksi Ke Arah Penelitian Deskriptif*. Yogyakarta: Avyrruz. Yogyakarta.
- Yusuf Qardhawi (1975). *Kiat Islam Mengentaskan Kemiskinan*, Penerbit Gema Insani Press. Jakarta.
- Yusuf Qardhawi (1980). *Problema kemiskinan, Apa Konsep Islam*, Terjemahan Umar Fanany, Penamas, Johor Bahru.
- Zakaria bin Bahari (2011). *Transpormasi Fakir Miskin daripada Penerima Zakat Saradiri kepada Penerima Zakat Produktif*, dalam Muhammad Syukri Saleh, Muhammad Saleh Abdullah dan Zahri Hamat, sunt., *Transpormasi Zakat: daripada Zakat Saradiri Kepada Zakat Produktif*, Pulau Pinang: Pusat Urus Zakat Pulau Pinang (PUZPP) dan Pusat Kajian Pengurusan Pembangunan Islam (ISDEV), Universiti Sains Malaysia.